

การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นมรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

Development of Local Curriculum Innovation “Ethnic Cultural Heritage of
Uthai Thani Province” Using the Community as a Base for Innovative
Learning through Digital Technology

เยาวเรศ ปักดีจิตร¹

Yaowares Pakdeejit

Received: September 07, 2023

Revised: October 09, 2023

Accepted: October 15, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทด้านวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี 2) สร้างนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นมรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี และ 3) ศึกษาผลการใช้และความพึงพอใจต่อนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นมรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแทนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดอุทัยธานี ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียน โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ กำหนดค่าเคลื่อนร้อยละ 10 ประกอบด้วย ตัวแทนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 20 คน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียน จำนวน 100 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือ ได้แก่ แบบสำรวจบริบทชุมชน มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 แบบประเมินความเหมาะสม มีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.70 และแบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) บริบทด้านวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี มีอัตลักษณ์ทาง

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; Nakhon Sawan Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: maew747@hotmail.com

วัฒนธรรมแตกต่างกัน อันได้แก่ วิธีการดำเนินชีวิต ภาษา อาหาร การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดก วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” ประกอบด้วย 2.1) ลาวครั่งและลาวเวียง 2.2) ขมุบ้าน 2.3) กระเหรี่ยง และ 2.4) ลาวอีสานอพยพ และสร้างสื่อวีดิทัศน์ออนไลน์ มีความเหมาะสมใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) การใช้นวัตกรรมหลักสูตร นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี มีทักษะสังเกต สำรวจ บันทึก สรุป องค์ความรู้ นำเสนอความรู้ผ่านการสร้างสรรค์ชิ้นงานและมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมหลักสูตร ท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น, มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี, ชุมชนเป็น ฐาน, นวัตกรรมการเรียนรู้, เทคโนโลยีดิจิทัล

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the cultural context of ethnic groups in Uthai Thani Province; 2) to create the local curriculum innovation, cultural heritage of ethnic groups in Uthai Thani Province; and 3) to study the results of using and satisfaction with the local curriculum innovation, cultural heritage of ethnic groups in Uthai Thani Province using the community as a base. It was a participatory action research. The sample group represented ethnic communities in Uthai Thani Province, school administrators, teachers and students using Taro Yamane's ready-made table. It was estimated that the error will be 10 percent, consisting of 20 ethnic community representatives, 100 school administrators, teachers and students by purposive sampling. Tools included a community context survey. There was a consistency value between 0.67-1.00. Appropriateness assessment model had an appropriateness value of 4.70 and satisfaction questionnaire with the confidence value was 0.84. Data analysis was done by mean, standard deviation and content analysis. The research results found that 1) the cultural context of ethnic groups in Uthai Thani Province had different cultural identities, namely lifestyles, language, food, dress, housing, art, culture, traditions,

and local wisdom, 2) developing local curriculum innovation. “Cultural heritage of ethnic groups in Uthai Thani Province” consisted of 2.1) Lao Krang and Lao Wiang, 2.2) Khmu Ban, 2.3) Karen, and 2.4) Lao Isan immigrants and created online video media. Overall appropriateness was at a high level, and 3) in the use of curriculum innovations, students learnt about art, culture and local wisdom of ethnic groups in Uthai Thani Province. They had the skills to observe, survey, record, summarize knowledge, present knowledge through creative work and overall satisfied with the local curriculum innovation at a high level.

Keywords: Local Curriculum Innovation, Ethnic Cultural Heritage of Uthai Thani Province, Community-based, Learning Innovation, Digital Technology

บทนำ

โลกยุคโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมทั้งในด้านความคิด วัฒนธรรม ทักษะ และค่านิยมต่าง ๆ ดังนั้น ทุกประเทศจึงต้องเตรียมประชาชนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ (2559) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาประเทศจึงได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาขึ้นเพราะเชื่อว่าการศึกษาคือการสร้างคน นโยบาย การปฏิรูปการศึกษานั้นย้าถึงความสำคัญของรูปแบบการจัดการการศึกษาและการศึกษาที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงการจัดการเรียนรู้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจชุมชน และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสำคัญของการศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่สามารถเปลี่ยนแปลงประเทศได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคลสถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งผู้เรียน ผู้สอนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจศึกษาได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชนและธรรมชาติเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้ไม่รู้จบ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น กระบวนการจัดการเรียนรู้และ

การปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้เรียนในระบบการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลศึกษาจนถึงอุดมศึกษาจะให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในปัจจุบันจึงเป็นยุคสังคมฐานความรู้และแรงงานความรู้เป็นยุคที่ใช้ความรู้เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนา โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่อาศัยการผลิตการแพร่กระจาย และการใช้ความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนหลักให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่จะต้องอาศัยสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาสังคม (The Brooker Group, 1999)

จังหวัดอุทัยธานี ตั้งอยู่บนพื้นที่อันอุดมสมบูรณ์ของที่ราบลุ่มภาคเหนือตอนล่าง ติดต่อกับภาคกลางตอนบน ค่อนไปทางทิศตะวันตกเป็นเมืองที่มีทัศนียภาพงดงามตระการตา ทั้งเรือสวน ไธนา แม่น้ำ และป่าเขาอันหลากหลายทั้งพันธุ์พืชและสัตว์ ด้วยความมั่งคั่งทางทรัพยากรธรรมชาติ อุทัยธานีจึงเป็นอยู่ข้าวอู่น้ำของผู้คนบนผืนแผ่นดินมานับแต่อดีต ดังปรากฏหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์โบราณที่มีความต่อเนื่องกันมาหลายยุคสมัย ประกอบกับสภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดอุทัยธานีนั้นเอื้ออำนวยต่อการตั้งชุมชนมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จึงพบว่า เกือบทุกพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานีนั้นเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญมายาวนาน ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ชีวิตดำรงอยู่ในแต่ละพื้นที่ มีประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตประเพณีที่แตกต่างกันไป บนฐานความคิดเชื่อของแต่ละกลุ่มคน กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 5 กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง กลุ่มชาติพันธุ์ขมุขบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง และกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอพยพ ซึ่งแต่ละกลุ่มนั้นกระจัดกระจายอาศัยอยู่ทั่วไปภายใต้บริบทวิถีความเป็นชุมชนในเขตอำเภอบ้านไร่ อำเภอห้วยคต อำเภอทัพทันและอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดอุทัยธานี (คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 2565)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐาน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์วัฒนธรรม การทำมาหากิน หัตถกรรม การศึกษาพยาบาลแบบพื้นบ้านจากบุคคล และองค์กรในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน กระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ใช้การสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ในเนื้อหาตามหลักสูตรและเข้าใจชุมชนมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์สังเคราะห์การคิดเชิงวิพากษ์ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

ชุมชนและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งโดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและตามเป้าหมายที่กำหนดโดยชุมชน และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน (วิจารณ์ พานิช, 2557; กล้า ทองขาว, 2561; Bednar, S. & Simpson, N. B., 2013; Bedri, Z, de Frein, R. & Dowling, G., 2017)

จากสภาพการจัดการศึกษาและการใช้หลักสูตรล้มเหลว ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนไทย ไม่สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครอง ดังนั้นปัญหาการจัดการศึกษาจึงต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ทั้งรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ นักการศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองต้องร่วมมือกันแก้ไขโดยด่วนผ่านช่องทางของสมาคมผู้ปกครอง โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาและเวทีประชุมสัมมนาต่าง ๆ โดยใช้การวิจัยเป็นฐานในการแก้ปัญหา (กนก จันทร์ทอง, 2560) ดังนั้น นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ได้คิดค้น ประยุกต์มาจากสภาพบริบท วิถีชีวิต สภาพแวดล้อม ชุมชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระให้กับผู้เรียนในท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นมรดกวัฒนธรรมและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่น จะเห็นได้ว่า โรงเรียนในพื้นที่หรือชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดอุทัยธานีมีความใกล้ชิดกับชุมชนในท้องถิ่นมากที่สุด โรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการเรียนรู้ เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ที่พัฒนาองค์ความรู้พัฒนาทักษะและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในทุกด้านของเด็ก จึงมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน มีความจำเป็นที่จะต้องให้ทั้งชุมชนและโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นควรเป็นความคิดริเริ่มจากความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเปิดโอกาสและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบที่หลากหลายตามความสามารถของแต่ละฝ่าย เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน ทั้งนี้ กุลิสรา จิตรขญาวณิช (2565) กล่าวว่า การนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ต้องอาศัยความร่วมมือของหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูหรือผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และชุมชน พัฒนานวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งการมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจเป็นการค้นหาปัญหา สาเหตุและการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์วิธีการ แนวทางการดำเนินการ

กำหนดการใช้แหล่งเรียนรู้ ครูในชุมชน และการนำผลจากความคิดไปใช้ปฏิบัติจริง และรับผลประโยชน์และคุณประโยชน์ ถือได้ว่าเป็นการรับประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นมรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเป็นการส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจ เกิดสมรรถนะการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาตนเองและสามารถนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้มรดกวัฒนธรรมในท้องถิ่น และทรัพยากรของท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทด้านวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานีและแนวการพัฒนา
นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
สู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล
2. เพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์
จังหวัดอุทัยธานี” สู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีคุณภาพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้และความพึงพอใจต่อนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดก
วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่าน
เทคโนโลยีดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วย 1) ศึกษาบริบทด้านวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด
อุทัยธานีและแนวการพัฒนาสู่นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด
อุทัยธานี” โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล 2) สร้างและพัฒนาน
นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” สู่นวัตกรรมการเรียนรู้
ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีคุณภาพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 3) ศึกษาผลการใช้และความพึงพอใจต่อ
นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู
่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 บุคคลในชุมชน องค์กรชุมชน เครือข่ายชุมชน และกลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในชุมชนและโรงเรียนในเขตอำเภอบ้านไร่ อำเภอยะผิง และอำเภอยะหริ่ง จังหวัดอุทัยธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นตัวแทนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดอุทัยธานีและโรงเรียนในเขตอำเภอบ้านไร่ อำเภอยะผิง และอำเภอยะหริ่ง ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ (Yamane) กำหนดขนาดเคลื่อนร้อยละ 10 ประกอบด้วย ตัวแทนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 20 คน และผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียน จำนวน 100 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. แบบบันทึกสรุปบริบทชุมชนและแบบบันทึกโครงสร้างนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” โดยศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบบันทึกเนื้อหา ระบุเนื้อหาและประเด็นหลักในแบบบันทึกให้ครอบคลุมในการศึกษาวิจัย สร้างแบบบันทึก ตามประเด็นและเนื้อหาที่กำหนด และไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.67 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์

2. แบบประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยศึกษาหลักการทฤษฎีจากตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัย สร้างแบบประเมินคุณภาพ นำแบบประเมินคุณภาพที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม มีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.70 และนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบประเมินเป็นฉบับสมบูรณ์

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นฯ โดยศึกษาหลักการทฤษฎีจากตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัย สร้างแบบสอบถาม ตามประเด็นและเนื้อหาที่กำหนด และไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.67 ขึ้นไป มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานกับสถานศึกษา ตัวแทนชุมชน และลงพื้นที่ศึกษาบริบททั้งด้านประวัติศาสตร์ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูล

สารสนเทศเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดอุทัยธานี อันได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง กลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง และกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ โดยการสัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการลงสำรวจสถานที่สำคัญ และสถานที่สำคัญที่เป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างและพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” สู่วัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีคุณภาพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และศึกษาผลการใช้นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่วัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การเรียบเรียงข้อมูล เขียนเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. บริบทด้านวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย บริบทด้านประวัติศาสตร์ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง กลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง และกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ และแนวทางการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” จัดทำเป็นเอกสารหลักสูตรท้องถิ่นและสื่อวิทัศน์เพื่อการเรียนรู้

2. การสร้างนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” มีองค์ประกอบ ดังนี้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น จำนวน ชั่วโมง สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ หน่วยที่ 1 กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งและกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง หน่วยที่ 2 กลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้าน หน่วยที่ 3 กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง และหน่วยที่ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ

ตารางที่ 1 โครงสร้างนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี”

หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมิน	จำนวน ชั่วโมง
1. กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งและกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง	- วิเคราะห์ข้อมูลด้านศิลปะวัฒนธรรมและ	- ประวัติความเป็นมา	- ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศด้านศิลปะ	- บทเรียนท้องถิ่น	- สังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้	20

หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมิน	จำนวน ชั่วโมง
พันธุ์ลาว เวียง	ภูมิปัญญา ท้องถิ่นกลุ่มชาติ	- ลักษณะที่อยู่อาศัย	วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	- หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	- ตรวจผลงาน	
2. กลุ่มชาติพันธุ์ชุมชนบ้าน	พันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดอุทัยธานี	- ภาษา - ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี	- ศึกษาสื่อวิทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปะ	- หลักสูตรท้องถิ่น	- สังเกตการนำเสนอ	
3. กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง	- สืบค้นและนำเสนอเรื่องราวทางประวัติ	- อาหาร	วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	- วิทัศน์ออนไลน์	- ผลงาน	
4. กลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ	ศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี	- ภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ลงพื้นที่สำรวจสังเกต เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี	- แหล่งเรียนรู้ชุมชน		
	- จัดทำประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	- การแต่งกาย	แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี			
	- รักและภาคภูมิใจสืบสาน อนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี		- นำเสนอข้อมูลสารสนเทศด้านศิลปะวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสร้างชิ้นงาน			
			- นำเสนอและประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านศิลปะวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น			

ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 3 คน ประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” พบว่า นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” มีผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่นในระดับความเหมาะสมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, $S.D = 0.46$)

3. การศึกษาผลการใช้และความพึงพอใจต่อนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นฯ พบว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดอุทัยธานี มีทักษะสังเกต สำรวจ บันทึกและสรุปองค์ความรู้ นำเสนอความรู้ผ่านการสร้างสรรค์ชิ้นงาน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$, S.D = 0.60) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.14$, S.D = 0.53)

ตารางที่ 2 ผลการใช้นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	ผลการใช้นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น
1. กลุ่มชาติพันธุ์ลาว	- วิเคราะห์ข้อมูลด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดอุทัยธานี	- ประวัติความเป็นมา	- ผู้เรียนอธิบายสารสนเทศด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งและกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง กลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง และกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ
2. กลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้าน	- สืบค้นและนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี	- ภาษา	- ผู้เรียนอภิปรายข้อมูลด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งและกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง กลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง และกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพผ่านการสืบค้นจากสื่อวิทัศน์
3. กลุ่มชาติพันธุ์	- จัดทำประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	- ศิลปะ	- ผู้เรียนมีทักษะการสำรวจ สังเกตและทักษะการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งและกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง กลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง และกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ
4. กระเหรี่ยง	- รักและภาคภูมิใจ สืบสาน อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี	- วัฒนธรรมและประเพณี	- ผู้เรียนสร้างชิ้นงานและนำเสนอข้อมูลสารสนเทศด้านศิลปะวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งและกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง กลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง และกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ
5. กลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ		- อาหาร	- ผู้เรียนจัดทำข้อมูลนำเสนอและประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งและกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง กลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง และกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ

ทั้งนี้ ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, $S.D = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$, $S.D = 0.60$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.26$, $S.D = 0.50$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.14$, $S.D = 0.53$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. บริบทด้านวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี อันได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง และลาวเวียง กลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง และกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน ได้แก่ วิถีการดำเนินชีวิต ภาษา อาหาร การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้บริบทในท้องถิ่นเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ควบคู่กับการใช้ชุมชนเป็นฐานของการเรียนรู้ โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถพัฒนาให้ผู้เรียน เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขมีสติปัญญา เริ่มต้นด้วยการเรียนรู้ความเป็นตัวตนของตนเอง ทำให้การเรียนรู้เกิดได้ตลอดเวลา การสัมผัสกับแหล่งข้อมูลข่าวสารสิ่งรอบตัวอยู่เสมอ และเรียนรู้ตลอดชีวิต นำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน ดังเช่น Lawey (1998) กล่าวว่า การให้ความสำคัญกับท้องถิ่น โดยดึงเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่เป็นศาสตร์ในสาขาวิชาต่างๆเข้ามาจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างท้องถิ่น การใช้พื้นที่ท้องถิ่นเป็นพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้า องค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และชุมชนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ Jaycox, R. (2001) กำหนดหลักสูตรช่วยจัดให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตน และการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้รู้ในสังคมปัจจุบันให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การให้ความรู้กับผู้เรียนทำให้ทราบถึงการดำเนินชีวิตในสังคม กับความแตกต่างในการดำเนินชีวิตในสังคม จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ และสามารถเรียนรู้ในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยโดยใช้ทรัพยากร สารสนเทศที่มีอยู่ในท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวเรศ รักดีจิตร และคณะ (2565) พบว่า การจัดการความรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครสวรรค์ที่ศึกษามีทั้งหมด 5 กลุ่มชาติพันธุ์ แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นแตกต่างกันออกไป

2. การสร้างนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” มีองค์ประกอบ ดังนี้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น จำนวน ชั่วโมง สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ หน่วยที่ 1 กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งและกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง หน่วยที่ 2 กลุ่มชาติพันธุ์ขมุขบ้าน หน่วยที่ 3 กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง และหน่วยที่ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีสานอพยพ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น เป็นองค์ความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาบริบทด้านประวัติความเป็นมา วิธีการดำเนินชีวิตวิถีชีวิตที่อยู่อาศัย ภาษา อาหาร การแต่งกาย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและบูรณาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เป็นการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก และกรอบเนื้อหาสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะได้มาซึ่งกรอบเนื้อหาสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นของแต่ละสถานศึกษา เพื่อใช้ในขั้นตอนการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่น โดยเนื้อหาสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น อาจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัญหา เหตุการณ์สำคัญในท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับปิยดา ชัชวาลย์ปรีชา (2557); ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) กล่าวถึงหลักสูตรท้องถิ่นควรมีการศึกษาหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลางและศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ วิถีชีวิต ของชุมชน/ท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี อิ่มใจ และเยาวเรศ ภักดีจิตร (2563) พบว่า 1) นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วิถีชีวิตชุมชนเขาทอง จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 ความ เป็นมาของตำบลเขาทอง หน่วยที่ 2 สภาพทางภูมิศาสตร์ และสภาพทั่วไปของตำบลเขาทอง หน่วยที่ 3 วัฒนธรรมประเพณี หน่วยที่ 4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหน่วยที่ 5 ศิลปะการแสดงรำไท่น ผลการประเมินคุณภาพ นวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วิถีชีวิตชุมชนเขาทอง มีผลการประเมินคุณภาพในระดับความเหมาะสมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13) และ 2) วิดีทัศน์ออนไลน์ เรื่อง วิถีชีวิตชุมชนเขาทอง ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1) ความ เป็นมาของตำบลเขาทอง 2) สภาพทางภูมิศาสตร์และสภาพทั่วไปของตำบลเขาทอง 3) วัฒนธรรม ประเพณี 4) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 5) ศิลปะการแสดงรำไท่น ซึ่งพัฒนาวิดีโอทัศน์ออนไลน์ โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเผยแพร่บน YouTube (หลักสูตรพัฒนาท้องถิ่น วิถีชีวิตเขาทอง) ผลการ

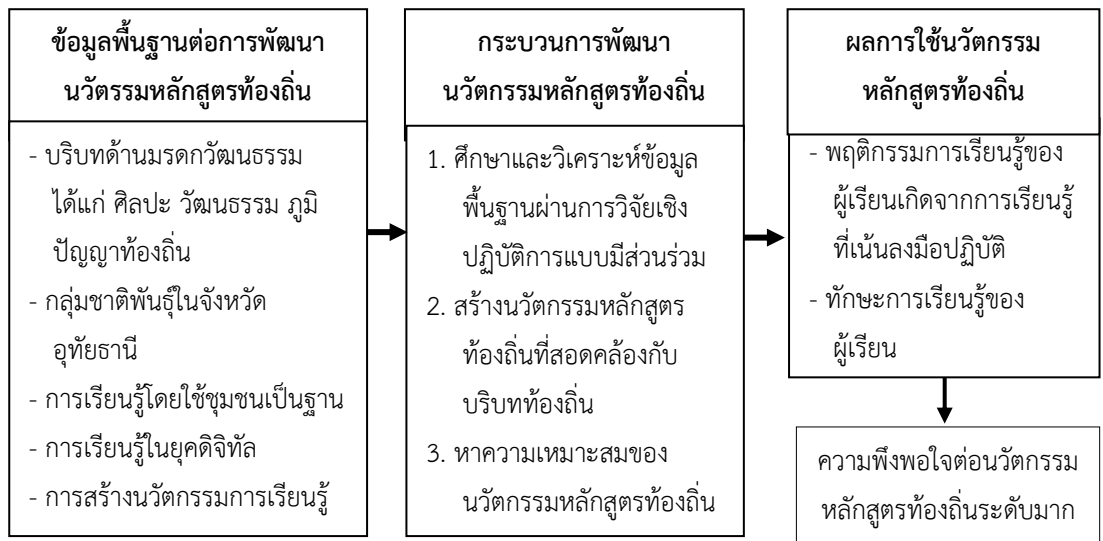
ประเมินคุณภาพวิดีโอออนไลน์ เรื่อง แม่เป็นศึกษา มีระดับคุณภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด คล้องกับงานวิจัยของอมสิน จตุพร และอมรรัตน์ วัฒนาร (2562) พบว่า หลักสูตรประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร หลักสูตรมีองค์ประกอบ ได้แก่ ความสำคัญและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบาย รายวิชา โครงสร้างหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล และสื่อ การเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ และเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามแนวคิดการศึกษา อิงถิ่นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และคู่มือการใช้หลักสูตร แล้วนำหลักสูตรและเอกสารประกอบ หลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม พบว่า องค์ประกอบหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.47$) และเอกสารประกอบหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$)

3. การศึกษาผลการใช้และความพึงพอใจต่อนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า นักเรียนเกิดการเรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดอุทัยธานี มีทักษะสังเกต สรุปองค์ความรู้ นำเสนอความรู้ผ่านการสร้างชิ้นงาน และมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะนวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี” โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทำงานกลุ่มร่วมกัน เกิดความรักความสามัคคี ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ทำให้มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ได้เรียนรู้จากสถานที่จริงได้รับประสบการณ์ตรง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ นำไปต่อยอดและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เห็นถึงคุณค่ามีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้เรียนรู้ และอยากสืบสานอนุรักษ์ไว้ เป็นการเรียนรู้ที่สนุกและมีความสุข ดังเช่น Levin, B. (2001) ได้กล่าวถึงการศึกษาของคนในยุคศตวรรษที่ 21 นั้นต้องประกอบด้วย ความสามารถในการผลิตผลงาน ประสิทธิภาพในการสื่อสาร ความสามารถทางสื่อดิจิทัล และความคิดประดิษฐ์ และสิ่งที่จะช่วยให้ การคิดประดิษฐ์ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้เรียนต้องมีทักษะชีวิต ที่ประกอบด้วย การปรับตัว การจัดการสิ่งที่สลับซับซ้อน การชี้นำตนเอง ความรู้ การคิดสร้างสรรค์ ความกล้าเสี่ยง และการคิด ขั้นสูงอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น จึงเป็นบทบาทหน้าที่ โดยตรงของครูในยุคนี้ที่ต้องกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ความสามารถในการคิดต่าง ๆ ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา (Rusbult, C., 2007) ในการนำ

ความรู้จากสถานการณ์หนึ่งหรือบริบทหนึ่งไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่มีบริบทต่างจากสถานการณ์เดิม และผู้เรียนตระหนักรู้ว่าตนเองได้ใช้ความรู้เหล่านั้นในสถานการณ์ใหม่ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการความรู้ผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงความรู้หรือถ่ายโยงความรู้ไปตลอดระยะเวลาการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการเชื่อมโยงความรู้ที่ตนเองได้เรียนรู้นั้นอย่างสม่ำเสมอในสาระที่ได้เรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการถ่ายโยงความรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Judd, C. H., 1982) ทั้งนี้ การเรียนรู้โดยการบริการสังคม เป็นรูปแบบของการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและความต้องการของชุมชน (Flecky, K., 2011) ทั้งนี้ อัจฉนาวัตกรรมหลักสูตรท้องถิ่นนี้ นำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ ใช้วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนทำต้องเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวเรศ ภักดีจิตร (2565) พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นบนฐานนครสวรรค์ศึกษา ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้วิเคราะห์ อธิบายนำเสนอผลงานมีส่วนร่วมกิจกรรมแสดงความคิดเห็นและจัดทำแผนพับประชาสัมพันธ์ และนักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวเรศ ภักดีจิตร และภิญญา โพธิพิทักษ์ (2565) พบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า นักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากสื่อ แหล่งเรียนรู้และปราชญ์ชาวบ้าน มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะการร่วมมือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ และการประเมินผลการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ย 20.30 คิดเป็นร้อยละ 67.68 และสอดคล้องกับงานวิจัยของลักขณา สุกใส และจินตกานต์ สุธรรมดี (2562) พบว่า ความพึงพอใจในวิถีชีวิตตามภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอเสนอแนะองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาควรมีนโยบายให้มีการนำบริบทท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี ไปบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนต่อไป
2. หน่วยงานการศึกษาและหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดอุทัยธานี ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถานศึกษาควรมีการพัฒนาครูและบุคลากรในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ และส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ชุมชนหรือแหล่งเรียนรู้เป็นฐาน
2. ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบความร่วมมือในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

เอกสารอ้างอิง

กนก จันทร์ทอง. (2560). การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 28(2), 227-241.

- กล้า ทองขาว.(2561). *การจัดการศึกษาฐานชุมชน*. เข้าถึงได้จาก www.dpu.ac.th/ces/download.php?filename=1377584927.docx.
- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2565). *การพัฒนาหลักสูตรฉบับย่อ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. (2559). *ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ระยะเวลา (2560-2579)*. เข้าถึงได้จาก https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2018/08/file_32600e26a233b3fc9c88e48300c10334.pdf
- คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2565). *จังหวัดอุทัยธานี*. เข้าถึงได้จาก http://www.human.nu.ac.th/lower_north/dataprovince_UTHAI.php.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). *การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : วีพริ้นท์.
- ปิยดา ชัชวาลปรีชา. (2557). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการสร้างสรรคศิลปะการแสดงฟ้อนสไบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดลำปาง*. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 6(1), 15-26.
- เยาวเรศ ภักดีจิตร และคณะ. (2565). *นวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์*. (รายงานการวิจัย).สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เยาวเรศ ภักดีจิตร และภิญญา โพธิพิทักษ์. (2565). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในจังหวัดนครสวรรค์*. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 12(2), 106-121.
- เยาวเรศ ภักดีจิตร. (2565). *การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นบนฐานนครสวรรค์ศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม*. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 17(1), 61-76.
- ลักขณา สุกใส และจินตกานต์ สุธรรมดี. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “แผ่นดินถิ่นรักษัชัยภูมิ” แบบมีส่วนร่วมกับชุมชนสู่นวัตกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ระดับ*

- ประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ.วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 21(2), 157-168.
- วารุณี อิ่มใจ และเยาวเรศ ภักดีจิตร. (2563). การพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตรท้องถิ่นและวิถีทัศน์ออนไลน์ เรื่อง วิธีชีวิตชุมชนเขาทอง. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 3(3), 1-12.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- ศรীরรรณ ฉัตรสุริยวงศ์. (2557). กระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ออมสิน จตุพร และอมรรัตน์ วัฒนาธร. (2562). การพัฒนาหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามแนวคิดการศึกษาอิงถิ่นฐานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: กรณีชุมชนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน จังหวัดนครสวรรค์.วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 21(4), 342-356.
- Bednar, S. & Simpson, N. B. (2013). *Incorporating community-based learning in a course on the economics of poverty*. Retrieved from <https://www.aeaweb.org/conference/2014/retrieve.php?pdfid=214>.
- Bedri, Z, de Frein, R. & Dowling, G. (2017). Community-based learning : A primer. *Irish Journal of Academic Practice*, 6(1), 1-27.
- Flecky, K. (2011). *Foundations of service learning*. Retrieved from http://samples.jbpub.com/9780763759582/59582_CH01_FINAL.pdf.
- Jaycox, R. (2001). *Rural home schooling and place-based education*. Charleston, W V : ERIC.
- Judd, C. H. (1982). *Educational Psychology*. Chicago : The University of Chicago.
- Lawey. (1998). *Florida module on generic teacher competencies: Module on module*. Florida : The University of Florida.

- Levin, B. (2001). *Energizing Teacher Education and Professional Development with Problem- Based Learning*. Alexandria, VA. : Association for Supervision and Curriculum Development.
- Rusbult, C. (2007). *Thinking Skills in Education*. Retrieved from <http://www.Asa3.org/ASA/education/think/skills.htm>.
- The Brooker Group. (1999). *Background Paper on Higher Education Prepared for the Asian Development Bank*. n. p.